

DĘBNO

Herb szlachecki. Legendę o początkach rodu Dębno zanotował Jan Długosz w *Rocznikach*. W dawnych czasach do niewoli tatarskiej dostał się Piotr z Krępy broniący Sandomierza. W niewoli z dziewczkami tatarskimi napłodził licznych potomków, których przywiódł do ojczyzny. Potomkowie jego, jako pochodzące z nieprawego łoża, musieli używać uszczerbionego herbu, powstałego poprzez podzielenie tarczy krzyżem na cztery pola, a w ostatnim z nich (upośledzonym najbardziej) znalazła się łękawica Awdańców.

Herbarze: *Bergshammar*, *Klejnoty* przedstawiają Dębno identycznie, tj. w polu czerwonym biały krzyż, pod którego lewym ramieniem łękawica biała.

Znane są jeszcze pieczęcie, mianowicie: Zawiszy z Oleśnicy, podsędka sandomierskiego z 1426 r., Dobiesława z Oleśnicy, marszałka Królestwa Polskiego z 1433 r., Zbigniewa Oleśnickiego, arcybiskupa gnieźnieńskiego z 1491 r., Jana Sienieńskiego, podkomorzego sandomierskiego z 1500 r.

W kilku rękopisach zachował się herb Dębno jako znak ich właściciela. *Liber Privilegiorum vncrabilis ecclesie cathedralis et dioecesis Cracoviensis*, powstały po 1445 r. na jednej z kart przedstawia biskupa krakowskiego Zbigniewa Oleśnickiego adorującego Marię z Dzieciątkiem a obok herb rodowy. Należący do niego *Pontyfikał* z około 1430 r. również ozdobiono Dębem.

Herb Dębno na terenie Wielkopolski występuje rzadko. Pojawia się on na zabytkach sztuki powiązanych głównie z kręgiem duchowieństwa katedralnego w Gnieźnie oraz Poznaniu, niekiedy kapituł kolegiackich. Dębno stało się komponentem herbów miejskich (np. Sompolno – obecnie powiat Konin), należących do uposażenia arcybiskupów gnieźnieńskich.

Klejnot: Klejnot Dębna znany jest z dwóch pieczęci Jana z Oleśnicy, sędziego krakowskiego z roku 1406 oraz Zbigniewa Oleśnickiego, późniejszego biskupa krakowskiego z 1422 r. Pieczęć z 1451 r. wojewody sandomierskiego opisał Jan Zamoyski. Z wyobrażeń napieczętnych i opisu wynika, że klejnot Dębna należał do tautologicznych.

Inaczej uwidocznił klejnot w *Herbach rycerstwa polskiego* Paprockiego: na hełmie nakrytym koroną, pomiędzy dwoma rogami krzyż zakończony jak gdyby trójlistną koniczyną.

Zob.: Heymowski A., *Les cimiers*, s. 132 nr 2; *Notaty*, nr 10, 43.

Lit.: Derwich M., *Legenda herbu Dębno*, Herald 1990, nr 1, s. 28-33; Kutrzeba S., *Przywilej dla rodu Dębno z roku 1410*, Mies. Herald. 2(1909), nr 10, s. 129-133; Rutkowska-Płachcińska A., *Podanie o Piotrze z Krępy w świetle rękopisów Rocznika Świętokrzyskiego Nowego oraz późniejszych przekazów (w:) Mente et litteris. O kulturze i społeczeństwie wieków średnich*, Poznań 1984, s. 263–270; Semkowicz W., *Przywilej rodu Dębno z roku 1410 w świetle genealogii rodu*, Mies. Herald. 3(1910), nr 2, s. 26-29; nr 3, s. 45-48; nr 4, s. 60-64; nr 5, s. 76-82; Walczak M., *Działalność fundacyjna biskupa krakowskiego kardynała Zbigniewa Oleśnickiego*, Foliae Historiae Artium 28(1992), s. 57-73, 30(1994), s. 63-85.

Herb Dębno. Tablica fundacyjna z XV wieku. Dziedziniec Collegium Maius
Uniwersytetu Krakowskiego.